

Vankeuslain uudistamistyöryhmän 24. kokous

Ajankohta: ti 10.10.2023 klo 13.00-15.30

Paikka: Teams

Osallistujat: Juho Martikainen (pj.), Marko Aittomäki, Annika Finnberg, Hanna Hemminki-Salin, Johanna Hietapakka, Jani Ratilainen, Marjatta Kaurala, Anne Kohvakka, Heidi Lokasaari, Jarkko Nieminen, Anna-Liisa Sandvik (siht.), Minna Suni-Anttila, Heli Tamminen, Tomi Tuovinen

1. Toimivaltakynnykset

- Käsiteltiin ja hyväksyttiin pykäläluonnokset seuraavin huomioin.
- Varmuusosastolle sijoittaminen: Työryhmä keskusteli siitä, minkälaisen tiedon tulisi riittää perusteeksi sijoituspäätöstä tehtäessä. Nykyisellään kynnys sijoittamiselle on korkea. Toisaalta ei ole helppoa arvioida sitä, missä vaiheessa sijoittamisen jatkaminen ei ole enää välttämätöntä. Hiljattain on annettu kaksi hallinto-oikeuden ratkaisua, joista toisessa sijoituspäätös kumottiin. Työryhmä katsoi, että välttämättömyys –sanasta huolimatta varmuusosastosijoitus on luonteeltaan turvaamistoimellinen, jolloin konkreettista rikosepäilyä tai ehdotonta näyttöä ei pitäisi tarvita.
- Varmuusosastosijoituksen perusteista ilmoittaminen: Päätösperusteet on ilmoitettava joka tapauksessa, lukuunottamatta salassapidettäviä perusteita. Työryhmä piti erillistä momenttia asiasta tarpeettomana.
- Vankilan järjestys ja turvallisuus –termiä ei ole käytännössä määritelty. Työryhmä katsoi sen viittaavan yleisen tason säännösten mukaisen toiminnan varmistamiseen. Termiä ei voida eikä ole tarpeenkaan aukottomasti määritellä, vaan sen tulisi jatkossakin olla yleinen. Perusteluihin olisi kuitenkin hyvä saada esimerkkejä, jotta termillä ei voitaisi perustella aivan kaikenlaisia asioita.
- Voimassaoleva kirjeen avaamista koskeva pykälä on vaikeaselkoinen. Sanamuoto tulisi uudistaa kauttaaltaan. Lisäksi suljettuja laitoksia ja avolaitoksia koskeva sääntely toisistaan selkeämmin omiksi virkkeikseen.
- Kirjeen lukeminen: Keskusteltiin välttämätöntä –sanon tarpeellisuudesta. Sanan katsottiin viittaavan aina yksittäistapaukselliseen harkintaan. Keskusteltiin siitä, voisiko esimerkiksi pelkkä rikosjengiläisyys riittää lukemisen perusteeksi. Nykyisin perusteeksi on edellytetty myös yksittäistapauksellista lisätietoa mm. AOA:n ratkaisukäytännössä. Todettiin, että jotain lisäseikkoja on voitava esittää, mutta lähtökohtaisesti tällaisia lienee useimmiten käsillä, kun on kyse järjestäytyneen rikollisuuden edustajista. Soveltamisen ei tulisi muuttua nykyisestä, vaikka pykälä kirjoitettaisiin selkeämmäksi. Perusteluihin toivottiin käytännön esimerkkejä lisäperusteista. Yksi selkeä esimerkki voisi olla huumausainekaupasta sopiminen. Keskustelussa tuli esille, että Suomessa perustuslailliset vaatimukset ovat tiukemmat, kuin muissa Pohjoismaissa. Yritetään kuitenkin selvittää vielä muiden

Pohjoismaiden käytäntöä. Jäljennöksen ottamiseen ei tarvittaisi erillistä kynnystä, vaan pykälä voitaisiin muotoilla kuten puhelun kuuntelua ja tallentamista koskeva pykälä.

- Asiamiespostilta näyttävä posti, jota asiamies ei ole postittanut: Jos tiedetään, ettei asiamies ole lähettänyt kirjettä, käsitellään kirje tavallisena kirjeenä ja voidaan sen mukaisesti avata. Todettiin, pykälää ei sinällään tarvitse muuttaa.
- Puhelimen käyttö: Työryhmä ehdotti henkilöturvallisuuden lisäämistä epäämisperusteisiin.
- Varmuusosaston viestintä: Keskusteltiin siitä, miten viestinnän valvontaa koskeva päätöksenteko toteutetaan varmuusosastolla. Useassa puheenvuorossa pidettiin tarpeettomana tehdä erikseen lukemis- ja kuuntelupäätöksiä, koska viestinnän valvonta on varmuusosastosijoituksen perusidea. Toisaalta perustuslailliset seikat puoltavat erillisiä päätöksiä näissäkin asioissa. Selvitetään vielä, miten sääntely tältä osin toteutetaan.
- Tapaamisen keskeyttäminen: yksittäisen henkilön turvallisuus lisättävä perusteeksi.
- Henkilöntarkastus: Työryhmä katsoi, että vankilaan saapumisen tai palaamisen osalta kynnystä ei ole tarpeen nostaa. Kyse on perustyöstä, kuten turvatarkastus, eli tapahduttava ilman harkintaa.
- Eristämistarkkailu. Kynnys ja päätöksentekotasot eroavat henkilönkatsastuksesta. Asiaa mietitään vielä oikeusministeriössä.

2. Puhelun kuuntelu

- Jatkettiin aiemmin aloitettua keskustelua työryhmälle jaetun pykäläluonnoksen pohjalta.
- Pidettiin perusteltuna, että päätös voitaisiin tehdä kahdeksi viikoksi. Asiaa on syytä käsitellä perusteluissa huolellisesti. Päätöksessä tulee yksilöidä mitä puheluita kuuntelupäätös koskee.

3. Tapaamistilojen rakenteelliset ratkaisut

- Ei ehditty käsitellä.

Seuraava kokous tiistaina 31.10. klo 13.00-15.30

- Tapaamistilat, sähköposti ja internet sekä aiemmin avoimeksi jääneet muutoksenhakuasiat